

Comença el curs 2013/2014 Eleccions a la UPC Notícies

David Bueno: "Tots tenim el potencial de comportar-nos de la manera més cafre possible"

Gemma Tramullas | 28-10-13

28

OCT

2013

0

Comentaris

Categories:
Llibres, Notícies

"Em penso que sóc sofisticat perquè visc la vida com un bon homo sapiens [...] / però no sóc millor que els animals que seuen dins les gàbies del zoo, / perquè en comparació amb les flors, amb els ocells i amb els arbres, no sóc més que un home-mico". Més de 40 anys després que el grup britànic Kinks escrivís aquesta popular cançó de crítica a l'home contemporani titulada, precisament, *Apeman (Home-mico)*, un grup de sis científics catalans ha publicat un llibre que aprofundeix en les raons biològiques i en els mecanismes cerebrals que indueixen l'ésser humà a comportar-se de forma violenta.

Som una espècie violenta? (Publicacions

de la UB) és el primer volum d'El Cerebell dels Sis, un grup d'opinió en neurociències format per Xaro Sánchez, Eduard Vieta, Diego Redolar, Francesc Colom, Enric Bufill i David Bueno

Som una espècie violenta? (Publicacions de la Universitat de Barcelona, col·lecció Catalàlisi) és el primer volum col·lectiu signat per El Cerebell dels Sis, un grup d'opinió en neurociències format per dos psiquiatres -Xaro Sánchez (autora de les obres d'art que es reproduïxen a l'article) i Eduard Vieta-, dos psicòlegs -Diego Redolar i Francesc Colom-, un neuròleg -Enric Bufill- i el biòleg David Bueno, que fa de portaveu.

Escrit en un llenguatge pedagògic i amè que no defuig les qüestions polèmiques ni les frases contundents, el llibre desenvolupa la pregunta del títol atenent a criteris genètics i psiquiàtrics per arribar a la següent conclusió: Sí, l'ésser humà és

una espècie agressiva que, de vegades, es comporta violentament. I doncs, de què depèn aquest "de vegades"?

El llibre està escrit en un llenguatge pedagògic i amè que no defuig les qüestions polèmiques ni les frases contundents

"La llavor del llibre va ser un estudi sobre la violència de gènere que estem fent amb Xaro Sánchez - explica David Bueno, professor de Genètica de la UB-. Per moltes campanyes que es facin els casos de violència de gènere no disminueixen i la nostra visió és que les campanyes fan èmfasi en aspectes sociològics, educatius i culturals, però es deixen l'altre mitja moneda i és que això ho fan persones amb un cervell que és biològic. Hi ha persones amb una predisposició genètica i neural per comportar-se més fàcilment amb violència que d'altres i, per molt que els diguin que no ho facin, aquestes persones seguiran agredint". Lluny de justificar aquesta actitud, la intenció dels autors és entendre com funcionen els circuits automàtics del cervell que provoquen les accions violentes per tal de generar accions que les redueixin.

L'agressivitat no és dolenta, és un comportament innat, una forma de relació social que és bàsica per sobreviure, explica el professor de Genètica de la UB David Bueno

Però, anem a pams. Quina diferència hi ha entre agressivitat i violència? "L'agressivitat no és dolenta, és un comportament innat, una forma de relació social que és bàsica per sobreviure - aclareix Bueno-. El problema és quan aquesta agressivitat no és proporcional a allò que intenta combatre. El terrorisme o una guerra contra població civil no és agressivitat, es violència". O un altre exemple: els mètodes de resistència pacífica emprats per Gandhi contra el colonitzador anglès eren agressius perquè eren una reacció d'autoprotecció contra l'invasor però no eren violents perquè no pretenien fer mal intencionadament a l'altre.

QÜESTIÓ DE GÈNERE

Si l'agressivitat és innata vol dir que té arrels biològiques i genètiques. En aquest sentit, una de les frases més contundents del llibre és, agafeu-vos fort, aquesta: "El principal factor de risc per exercir la violència és ser home". No és pas que la relació entre el nivell de testosterona i la violència sigui una novetat ara, però dit així impressiona. "Per als qui som homes és una galleda d'aigua freda, però és així -confirma Bueno-. A vegades hi ha gent que se sorprèn: 'Com podeu dir aquestes coses?'. Però és que som així, ho hem d'assumir i a partir d'aquí podem pensar com fer-ho per millorar tot allò que no ens agrada".

Els autors assenyalen que "el principal factor de risc per exercir la violència és ser home"

Eradicar la violència que ens envolta és de tot menys fàcil. Perquè, a veure... Si ser home és el principal factor de risc per exercir la violència, doncs es posen dones als llocs de poder i arreglat. O no? Doncs sembla que no. "S'hauria d'estudiar com són les dones que arriben en aquests llocs de poder -matisa el professor-. És cert que de mitjana els homes tenen més testosterona que les

dones però hi ha dones que tenen molta més testosterona que molts homes. Estic gairebé segur

que Thatcher i Merkel tenen (tenien en el cas de la primera ministra britànica) més testosterona que jo. El poder és una estructura piramidal, la persona més competitiva és la que té més probabilitats d'arribar a dalt i la competitivitat porta agressivitat associada, tot i que no necessàriament violència. Hi ha una característica mental que es denomina dominància social i això, com la competitivitat, ho estimula la testosterona. Per tant, la pròpia biologia dels homes fa que ens agradi més competir i manar".

“La pròpia biologia dels homes fa que ens agradi més competir i manar”, explica Bueno

I això es pot canviar? “Amb allò que és purament biològic de naixement no hi podem fer res, l'evolució ha seleccionat que els homes siguin més competitius que les dones -continua Bueno-. Però sí que hi pot fer la cultura. Les connexions que es fan en el cervell i fins i tot la manera com es regula el funcionament dels gens vénen de l'ambient en què un es troba en la infantesa. Els nens que es crien en un ambient que promou la igualtat i la cura de l'altre seran adults amb un cervell que funcionarà més d'acord amb aquests valors”.

EL TRIBALISME

I fins aquí les bones notícies. “Miris on miris hi ha violència i això té mala solució. Tenim mala peça al teler perquè tota aquesta violència entre grups humans ve del nostre tribalisme. L'espècie humana és tribal i portem 200.000 anys d'*homo sapiens* sent tribals, però és que abans portàvem milers d'anys com a

primats diferents de l'*homo sapiens* i també érem tribals. Això ha creat comportaments instintius basats en la tribu que fan que tinguem una doble moral: els membres de la nostra tribu tenen una consideració que no tenen els d'altres tribus, al quals podem arribar a deshumanitzar espantosament, com va passar a Alemanya durant el nazisme”. El cas dels terroristes suïcides, per exemple, combina a parts iguals l'agressivitat i l'empatia, totes dues innates en l'ésser humà: una empatia enorme només cap als seus i una agressivitat màxima cap als de fora.

El què ve a dir Bueno és que la xenofòbia és innata, que veure els foranis de diferent manera és part de la nostra biologia i que l'única esperança és que la cultura ho reconduïxi: “Tots tenim el potencial de comportar-nos de la manera més cafre possible, però la cultura ens porta a fer-ho amb més o menys intensitat”.

El què ve a dir Bueno és que la xenofòbia és innata, que veure els foranis de diferent manera és part de la nostra biologia i que l'única esperança és que la cultura ho reconduïxi

En el llibre també es fan una sèrie d'afirmacions que fan pensar en l'auge de l'independentisme a llocs com Escòcia i Catalunya: “Quan un grup o nació presenta un estatus baix i creu que té dret a un estatus més alt, pot portar al ressentiment contra enemics exteriors o interiors, a qui es culpa amb raó o sense del seu baix estatus”, escriuen els autors. Oi que sona a 'Espanya ens roba'? “Si el sentiment col·lectiu és d'igualtat amb altres grups, cap problema –explica Bueno-. Però en el moment en què consideres que un altre grup t'està agredint, els mecanismes d'agressivitat defensiva es posen en marxa, que no vol dir agressivitat violenta. La resposta agressiva és el que en anglès en diuen *fight or flight* (lluita o fuig) i també pot consistir en plantar-te”. Prengui nota senyor

Dia

rajuy.

EL CONTEXT

Per què en països en situació d'emergència social, com ho està Catalunya, no hi ha bufetades als carrers? Per què l'augment brutal de les taxes no fa que els universitaris ocupin massivament els rectorats como ho han fet en altres èpoques? "El context fa que no esclatin aquests brots de violència. Per què en una manifestació hi ha vegades que alguns manifestants es comporten amb gran agressivitat i d'altres no? Hi ha diversos motius i un d'ells és com va de predisposada la policia en aquella manifestació. Si la policia mostra símptomes d'agressivitat en coses com la manera de conduir les furgonetes o el seu posat això estimularà la violència dels manifestants més propensos a tenir aquest comportament, i a l'inrevés. L'agressivitat és una forma de relació social i es retroalimenta".

Per què l'augment brutal de les taxes no fa que els universitaris ocupin massivament els rectorats como ho han fet en altres èpoques? "El context fa que no esclatin aquests brots de violència", respon Bueno

ELS LÍDERS

Si el context és important a l'hora de transformar l'agressivitat en violència, també ho són els líders, una figura clau en una espècie tribal com la nostra. De fet, només es coneix un tipus de societats on gairebé no existeix aquest paper: viuen a l'Amazònia com a l'edat de pedra i tot ho decideixen comunalment. Fins i tot els nens tenen dret a vot a les assemblees! Tot i així, en situacions d'emergència sí que escullen el més ben capacitats perquè els tregui del malpas. En moments de crisi, necessitem els líders més que mai.

Només es coneix un tipus de societats on gairebé no existeix el líder: viuen a l'Amazònia com a l'edat de pedra i tot ho decideixen comunalment

És sabut que tots els grans dictadors tenien trastorns mentals, però potser no és tan conegut que la meitat dels presidents d'Estats Units fins a 1974 també han tingut algun tipus de patologia mental. Com és possible que la massa social se senti atreta per aquest tipus de personalitats? "Hi ha alguns trastorns que generen fascinació -explica Bueno-. Són persones que saben vendre's molt bé, que no s'arruguen davant de les dificultats, no tenen por i poden prendre decisions impopulars que perjudiquen una part del seu poble perquè els manca empatia. Una persona amb una empatia global podria haver llençat dues bombes atòmiques? Aquesta es la gran pregunta. Hi ha estudis que diuen que perquè una societat funcioni hi ha d'haver des de persones amb tanta empatia que són capaços de donar la seva vida pels altres fins a persones gairebé psicòtiques que són els únics capaços de fer la feina bruta en bé de la tribu".

"La meitat dels presidents d'Estats Units fins a 1974 han tingut algun tipus de patologia mental. Una persona amb una empatia global podria haver llençat dues bombes atòmiques"

EL SEXE

Sembla que aquell famós lema hippie de 'Fes l'amor i no la guerra' té base científica. "Alguns dels neurotransmissors que actuen en les àrees del cervell implicades en el control del sexe i l'agressivitat són compartits", confirma Bueno, que afegeix com a 'prova' una cançó de La Trinca

que ho explica la mar de bé: *Fem l'amor i no la guerra, no et volem a sota terra [...] / Si sents com et desborda l'energia i creus que la violència és el millor, buscat una noia de seguida i arriba fins al fons de la qüestió.*

Sembla que aquell famós lema hippie de 'Fes l'amor i no la guerra' té base científica

La intuïció de La Trinca s'ha vist confirmada a través de l'observació del comportament dels bonobos, cosins dels ximpanzès i una de les espècies més semblants a l'ésser humà. "Els bonobos solucionen tots els conflictes que puguin sorgir entre ells a través del sexe, ni més ni menys -relata Bueno-. Quan dos ximpanzès veuen una branca plena de fulles verdes, maques i saboroses es barallen i el més fort se les menja i l'altra s'aguanta; en canvi, si dos bonobos coincideixen en una d'aquestes branques primer fan sexe i després comparteixen el menjar. Però el bo del cas és que fan sexe mascle i femella, femella i femella i mascle i mascle". En els éssers humans el sexe també és un dels principals elements de cohesió social. Allibera tensions dins del grup, ja sigui dins d'una parella estable o fora.

Segons Bueno, "el què podem regular o modular és la violència, però l'agressivitat la necessitem per sobreviure"

QUINA ÉS LA SOLUCIÓ?

Què passaria si enlloc de dedicar-nos a fabricar bombes atòmiques ens dediquéssim a fabricar bombes que fossin un cóctel de serotonina (un neurotransmissor que genera bon rotllo) i d'ocitocina (una hormona que potencia l'empatia), bombes amb capacitat d'erradicar l'agressivitat de l'ésser humà i la violència del planeta? Sembla una bona idea, no? Doncs no. "Si talléssim d'arrel l'agressivitat també tallaríem d'arrel la capacitat de solucionar els problemes, d'arriscar-nos, de crear, de pensar més enllà de nosaltres mateixos... En el moment en què perds l'instint de superar-te, deixes de funcionar com a membre de la societat i per tant la societat també deixa de funcionar. El què podem regular o modular és la violència, però l'agressivitat la necessitem per sobreviure".

Qui ha dit que fos fàcil?

Escrit per: **Gemma Tramullas**

Deixa un comentari

Nom

Correu electrònic

Lloc web

Podeu fer servir aquestes etiquetes i atributs HTML:

 <abbr title=""> <acronym title=""> <blockquote cite="">

<cite> <code> <del datetime=""> <i> <q cite=""> <strike>

speeches

Escribe las dos palabras

Envia un comentari

L'EDITORIAL

L'article editorial d'OrlaDiari

 OrlaDiari
Me gusta

A 79 personas les gusta OrlaDiari.

Plug-in social de Facebook

Us recomanem el blog d'
Enric I. Canela
www.enriccanela.cat

Últimes notícies

La UAB instal·la al campus el primer carregador de telèfons que funciona amb energia solar
octubre 28, 2013, 4:22 pm

David Bueno: "Tots tenim el potencial de comportar-nos de la manera més cafre possible"
octubre 28, 2013, 10:52 am

Els articles més llegits

Tres dels quatre candidats al rectorat de la UPC faran una auditoria externa si guanyen les eleccions

Els populars Òscars de RAC1 celebren els 20 anys dels estudis d'audiovisuals de la UPF

La vaga contra la LOMCE es fa sentir als campus universitaris

Cerca

Últimes piulades

La #UAB instal·la el primer carregador de telèfons que funciona amb energia solar. @greensoluciones. <http://t.co/ObtalSfFvB>, 27 minuts ago

Sis científics investiguen l'origen de la violència en un llibre de la #UB. @UB_endirecte. <http://t.co/KSlej5PKg>, 5 hores ago

Avui, jornada de reflexió a la #UPC. Un tastet dels programes electorals dels 4 candidats. <http://t.co/d0J6BgphuU>, 8 hores ago

Els candidats a rector de la #UPC coincideixen en la necessitat de reduir el nombre de graus. #rectorUPC. <http://t.co/d0J6BgphuU>, 22 hores ago

S'acosten les eleccions a la #UPF. Els 4 candidats coincideixen en reduir el nombre de graus. <http://t.co/d0J6BgphuU>, 24 hores ago

LLIBRES

Novetats recomanades

Ni tan alt ni tan difícil

Autor: Araceli Segarra ([ressenya aquí](#))

"Cal pujar muntanyes per viure una gran a

Fora de mi

Autor: Sharon M. Draper ([ressenya aquí](#))

**"La Melody és la nena més brillant de l'esc
però ningú no ho sap"**

ÚLTIMS ARTICLES

La UAB instal·la al
campus el primer
carregador de telèfons
que funciona amb
energia solar

David Bueno: "Tots
tenim el potencial de
comportar-nos de la
manera més cafre
possible"

Els candidats a rector
de la UPC coincideixen
en reduir el nombre de
graus i simplificar
estructures

ELS MÉS COMENTATS

Ramírez fa una gran
remuntada i és reelegit pels
pèls rector de la UB
(7)

Dídac Ramírez: "Hi ha un
risc real d'intervenció a la
UB"
(6)

SECCIONS ORLADIARI

[Qui som](#)

[Contactar](#)

Copyright OrlaDiari. Es permeten
utilitzar els continguts citant-ne la
font.

Mail: info@orladiari.cat

Membre associat a:

